

ЕВРОПЕЙСКАТА ПЕРСПЕКТИВА НА ВЪЗСТАНОВИТЕЛНОТО ПРАВОСЪДИЕ

Рецензия на книгата: *A. Pitsela, E. Symeonidou-Kastanidou /Eds./ Restorative Justice in Criminal Matters: Towards a new European Perspective. Comparative Research in 11 European Countries. Sakkoulas Publications: Athens-Thessaloniki, 2013, 392 p.*

гл. ас. д-р Маргарита Чеимеджиева

ЮЗУ "Н.Рилски"

Публикуваната книга "Възстановителното правосъдие по наказателни дела: Към една нова Европейска перспектива" представлява колективен труд на учени от 11 европейски държави, обединени в съвместен проект по програмата "Наказателно правосъдие" на

Европейската комисия. Проектът, озаглавен "The 3E Model for a restorative justice strategy in Europe" (3E - ефективен, икономичен, европейски - модел на стратегия за възстановителното правосъдие в Европа) е осъществен през периода 2011-2013 г. Координатор на проекта е Аристотеловият университет- Солун, Гърция, а участници са представители от академични институции от България, Дания, Финландия, Германия, Унгария, Холандия, Полша, Испания, Турция и Великобритания.

Основната цел на проекта - и впоследствие на книгата - е промотирането и по-широкото разпространение на възстановителното правосъдие в Европа като една от най-атраktivните идеи на съвременната наказателна политика. За постигането на целта е използван широк научен инструментариум. Извършено е сравнително проучване на релевантното законодателство и практиката в 11-те държави, които обхващат почти всички региони на Европа - Скандинавските страни, Западноевропейски държави, Източноевропейски държави и страни от южна Европа. Това е своеобразна гаранция за представителност на изследването. Освен исторически и нормативен анализ, направени са и социологически проучвания в съответните държави. Интервюирани са представители на всички професии и социални сегменти, имащи отношение към възстановителната идея и практика: съдебната власт - съдии, прокурори, следователи; разследващи полицаи, адвокати, представители на неправителствени организации, предоставящи услуги по възстановителното правосъдие, и учени, изследващи проблематиката. Емпиричните резултати са умело интерпретирани и въз основа на тях и теоретичния анализ са направени валидни изводи за състоянието, тенденциите и перспективите, постиженията и проблемите на възстановителните практики в съответните страни. Главата за България е разработена от проф. д-р Добринка Чанкова, преподавател в Югозападния университет "Н. Рилски" и директор на Института за решаване на конфликти.

Сравнителното проучване е централна и най-значима част на книгата. Въз основа на големия обем информация редакторите Анжелика Пицела и Елизавет Кастаниду, с подкрепата на още двама участници от гръцкия екип - Атанасия Антонопулу и Хараламбос Карагианидис извършват обобщение и открояват доминиращите характеристики на традиционните наказателноправосъдни системи и превалиращите специфики на правната рамка на възстановителното правосъдие. Те успешно обосновават многобройните му предимства и приложимостта му към най-широк кръг престъпления. В книгата правилно се поддържа тезата, че възстановителното правосъдие е приложимо на всеки етап от наказателния процес - на досъдебното производство, в съдебна фаза и дори по време на изпълнение на присъдата. Специален акцент е поставен на срещаните трудности и начините за тяхното преодоляване. Открити са най-добрите практики. Разработена е стратегия-модел за по-нататъшно разпространение и укрепване на възстановителните практики.

Аргументирана е нуждата от приемането на специална директива на Европейския съюз за възстановителното правосъдие и е предложено примерно съдържание.

Книгата е ценен източник на добри идеи за всички страни, прилагащи възстановителното правосъдие, и в Европейски контекст като цяло. Тя е обаче особено полезна за България, която тепърва тръгва по този път, закрепвайки високо в Актуализираната стратегия за реформа на съдебната система възстановителния подход. Със сигурност трудът ще способства за трансформиране на наказателното правосъдие в съответствие с европейските стандарти.